T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL KALKINMA HAMLESİ

ÇUKUROVA KALKINMA AJANSI

Çamlıyayla

İlçe Gelişim Raporu

2025

İçindekiler

1. GİRİŞ 1
1.1 Raporun Amacı ve Kapsamı 1
1.2 İlçenin Kısa Tanıtımı (Tarihçe, Coğrafi Durum, Demografik Yapı) 2
2. MEVCUT DURUM, SORUN VE İHTİYAÇLAR 4
2.1 Tema 1: Altyapı 4
2.2 Tema 2: Sosyal Yapı, Eğitim ve Sağlık 5
2.3 Tema 3: Turizm 6
2.4 Tema 4: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği 9
2.5 Tema 5: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık 10
3. PROJE VE FAALİYET FİKİRLERİ 12
3.1 Tema 1: Altyapı 12
3.2 Tema 2: Sosyal Yapı, Eğitim ve Sağlık 13
3.3 Tema 3: Turizm 14
3.4 Tema 4: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği 15
3.5 Tema 5: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık 16
4. SONUÇ VE ÖNERİLER 17
4.1 Genel Değerlendirme 17
4.2 Stratejik Gelişme Eksenleri 17
4.3 Stratejik Projeler 17
4.4 Sorun–Proje Eşleştirme Matrisi 19
4.5 İzleme ve Sonraki Adımlar 20
Ek-1: Kurumlar Tarafından Sunulan Proje Fişleri 21
Ek-2: Çalıştay Katılımcıları 23

1. GİRİŞ

1.1. Raporun Amacı ve Kapsamı

Çamlıyayla'nın ekonomik ve sosyal gelişimine katkı sağlamak amacıyla Çamlıyayla Kaymakamlığı ve Çukurova Kalkınma Ajansı öncülüğünde bir ilçe gelişim çalışması başlatılmıştır. Bu kapsamda Çamlıyayla İlçe İvmelendirme Çalıştayı, 15 Nisan 2025 tarihinde Çamlıyayla'da 13 farklı kurum ve kuruluşu temsilen 33 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda katılımcılar beş tema altında yuvarlak masa yöntemiyle gruplara ayrılarak ilçenin sorunlarını ve bu sorunlara yönelik proje fikirlerini tartışmıştır.

Bu rapor, çalıştayda paydaşlarca dile getirilen tespitleri resmi istatistiklerle birlikte değerlendirmekte, ilçenin mevcut durumunu beş tema altında ortaya koymakta ve her tespiti bir müdahale önerisiyle eşleştirmektedir. İzlenebilirliği sağlamak amacıyla Bölüm 2'deki her sorun bir kodla numaralandırılmış, Bölüm 3'teki proje ve faaliyet önerileri ile Bölüm 4'teki eşleştirme tablosunda aynı kodlara atıf yapılmıştır. Kod önekleri şöyledir: **A** – Altyapı, **S** – Sosyal Yapı, **T** – Turizm, **O** – Ormancılık, **B** – Bitkisel Üretim ve Hayvancılık. Proje kodları ise "P-" önekiyle aynı harfleri kullanmaktadır (ör. P-A1).

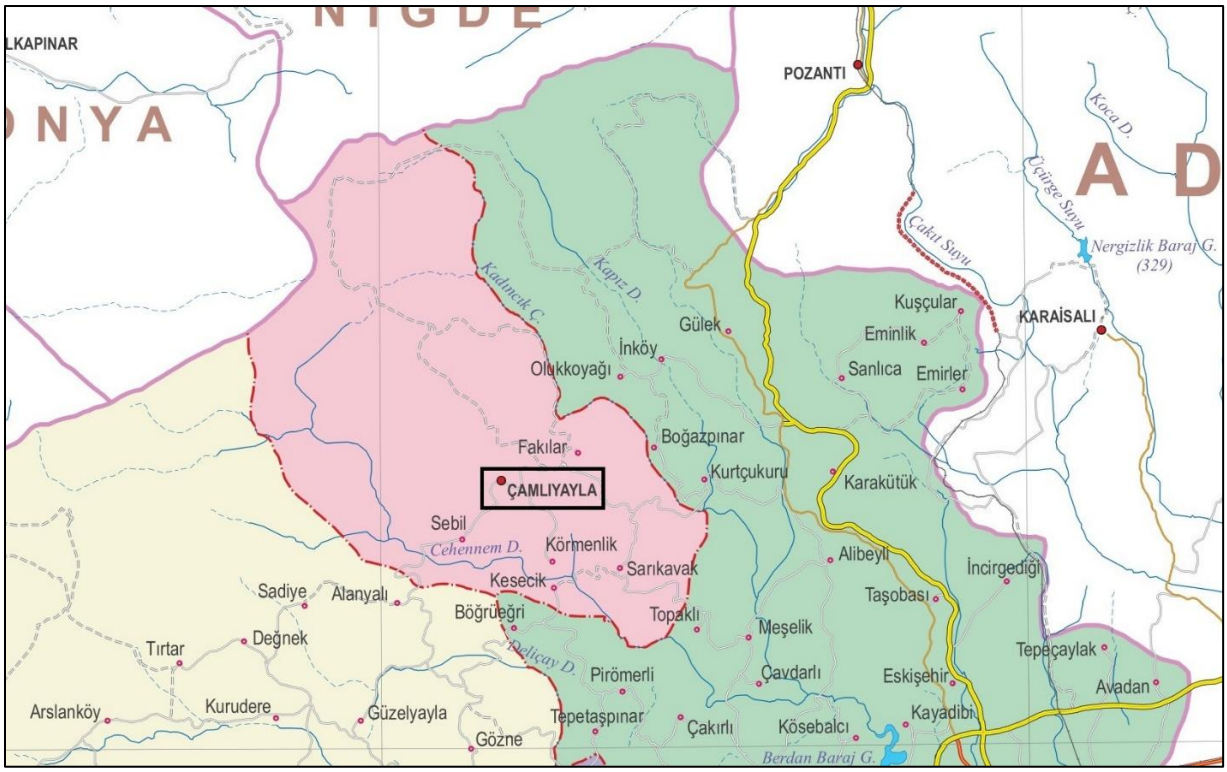

1.2. İlçenin Kısa Tanıtımı (Tarihçe, Coğrafi Durum, Demografik Yapı)

Mersin şehir merkezine 82 km, Adana şehir merkezine 107 km uzaklıkta yer alan Çamlıyayla; kuzeyinde Konya (Halkapınar) ve Niğde (Ulukışla), doğusu ve güneydoğusunda Tarsus, batısı ve güneybatısında Toroslar ilçeleriyle komşudur. İlçenin yüz ölçümü 811 km², ilçe merkezinin denizden yüksekliği 1.430 metredir. Önceden Tarsus İlçesine bağlı olan Namrun Beldesi, 20 Mayıs 1990 tarihli 3644 sayılı Kanun ile Çamlıyayla adıyla ilçe olarak kurulmuş ve 27/08/1991 tarihinde fiilen ilçe statüsüne kavuşmuştur.

Çamlıyayla, yüz ölçümünün %63'ü ormanlarla kaplı, engebeli bir yayla ilçesidir. İlçede yükselti, Kadıncık Vadisi'ndeki yaklaşık 800 metrelik kesimlerden Bolkar Dağları'nda yaklaşık 2.500 metreye kadar değişmektedir. Bu yükselti farkı, ulaşım ve altyapı hizmetlerinin sunumunu güçleştirmektedir. İklimi karasal özellikler göstermekte olup başlıca geçim kaynakları ormancılık, tarım-hayvancılık ve yaz dönemindeki yayla turizmidir.

ADNKS 2025 sonuçlarına göre ilçe nüfusu 8.383 kişidir. İlçe nüfusu 2007 yılında 11.844, 2014 yılında 8.650, 2024 yılında 8.435 kişi iken 2025 yılında 8.383 kişiye gerilemiştir. 2007–2025 döneminde ilçe nüfusu %29,2 azalırken aynı dönemde Türkiye nüfusu %22,0 artmıştır. 2025 yılında nüfusun %53,1'i erkek, %46,9'u kadındır. 2024 yılında 65 yaş ve üzeri nüfusun toplam nüfusa oranı %27 olup (yaklaşık 2.280 kişi) Türkiye ortalamasının (%10,6) iki buçuk katından fazladır.

İlçenin nüfus yapısını belirleyen temel özellik mevsimselliktir. Yaz aylarında çevre il ve ilçelerden gelen yayla nüfusuyla ilçe nüfusu yaklaşık on katına çıkmaktadır. İlçede yaklaşık 15.000 yapı bulunması, yerleşik nüfusa kıyasla büyük bir ikinci konut (yazlık) stokuna işaret etmektedir. Bu yapı bir yandan altyapı üzerinde ciddi bir mevsimsel yük oluşturmakta, öte yandan yerel ürün ve hizmetler için hazır bir pazar sunmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2022 yılında yayımlanan İlçe SEGE çalışmasına göre Çamlıyayla, 973 ilçe arasında 636'ncı sırada ve 5'inci gelişmişlik kademesinde yer almakta olup Mersin'in 13 ilçesi arasında son sıradadır.

2. MEVCUT DURUM, SORUN VE İHTİYAÇLAR

2.1. Tema 1: Altyapı

İlçe altyapısının temel belirleyicileri; yazın yaklaşık on katına çıkan nüfusun yarattığı mevsimsel yük, dağınık yerleşim yapısı ve uzun, sert geçen kış koşullarıdır. Çalıştayda paydaşlarca dile getirilen altyapı sorunları aşağıda kodlanarak sunulmuştur.

Su, Atık Su ve Katı Atık

- **(A-1) Kanalizasyon ve atık su arıtma:** İlçede kanalizasyon şebekesi ve atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır. Yaklaşık 15.000 yapının atık suyu bireysel foseptik çukurlarında toplanmaktadır. Foseptiklerden kaynaklanan sızıntılar yeraltı sularına ve içme suyu kaynaklarına karışma riski taşımaktadır. Bu risk, yaz döneminde içme suyu sağlanan Papazın Bahçesi Kaynağı açısından da önem taşımaktadır. Yazın foseptik kaynaklı ciddi bir sinek sorunu yaşanmaktadır. Yatırım maliyetinin yüksekliği nedeniyle kanalizasyon sistemi bugüne kadar kurulamamıştır.
- **(A-2) İçme suyu şebekesi:** İlçenin içme suyu iki kaynaktan sağlanmaktadır: yıl boyu terfi sistemiyle gelen Çatak Kaynağı ve yalnızca yaz döneminde kullanılan Papazın Bahçesi Kaynağı. Şebeke boruları eski olduğundan sızıntı ve kaçaklar sık su kesintilerine yol açmakta, hatların eskiliği nedeniyle kaçak tespiti de güçleşmektedir.
- **(A-3) Don kaynaklı boru hasarları:** Kış aylarında don nedeniyle şebeke ve bina bağlantı boruları patlayabilmekte, evlerde su baskınları yaşanmaktadır. Sorunun kaynağının boruların döşenme derinliği ve yalıtımı mı, yoksa hat yaşı mı olduğunun MESKİ ile birlikte netleştirilmesi gerekmektedir.
- **(A-4) Katı atık yönetimi:** İlçede katı atık ayrıştırma tesisi bulunmamaktadır. Toplanan katı atıklar kışın ortalama 3-4 günde bir, yazın ise her gün 25 tonluk araçla Mersin'deki bertaraf tesislerine taşınmaktadır. Sarıkavak'ta bir atık toplama noktası bulunmaktadır. Kaynağında ayrıştırma yapılamamakta, yaz sezonunda artan atık miktarı toplama sistemini zorlamaktadır.

Enerji ve Isınma

- **(A-5) Doğalgaz yokluğu ve ısınma:** İlçede doğalgaz dağıtım sistemi bulunmamakta, ısınma kömür ve odunla sağlanmaktadır. Bu durum hava kirliliğine yol açmakta ve orman alanlarından kaçak odun kesimini teşvik etmektedir (bkz. O-3). Boru hattıyla doğalgaz arzı mevzuatta belirli merkez nüfus eşiklerine bağlanmıştır. Bu eşiklerin altında kalan veya coğrafi koşulları zor ilçelere LNG/CNG ile taşımalı doğalgaz verilmesi ise mümkündür.
- **(A-6) Elektrik kesintileri:** Yoğun kar yağışı dönemlerinde uzun süreli elektrik kesintileri yaşanmaktadır.

Ulaşım ve Haberleşme

- **(A-7) İlçe merkezi yolları:** İlçe merkezindeki mucurlu yollar özellikle kış aylarında karla birlikte ulaşımı güçleştirmektedir. Turistik noktalara ulaşım sorunu T-1 kapsamında ele alınmıştır.
- **(A-8) Genişbant internet:** Dağınık yerleşim yapısı nedeniyle internet altyapısı yaygınlaştırılamamaktadır.

2.2. Tema 2: Sosyal Yapı, Eğitim ve Sağlık

İlçenin sosyal yapısını belirleyen iki temel olgu, hızlı yaşlanma ve genç nüfusun iş ve eğitim amacıyla ilçe dışına göçüdür. 65 yaş ve üzeri nüfusun oranı %27'dir. Tek başına yaşayan yaşlıların önemli bir kısmı kış aylarında bakım ve sağlık ihtiyaçlarını karşılayamadığı için ilçeden geçici ya da kalıcı olarak ayrılmak zorunda kalmaktadır.

İlçede 1 anaokulu, 3 ilkokul, 4 ortaokul, 1 Anadolu lisesi (çok programlı) ve 1 halk eğitim merkezi olmak üzere toplam 10 eğitim kurumu bulunmaktadır. Okullardaki toplam öğrenci sayısı 572, derslik sayısı 105, öğretmen sayısı 62'dir. Buna göre derslik başına yaklaşık 5,4, öğretmen başına ise yaklaşık 9,2 öğrenci düşmektedir. Bu oranlar ilçede önemli bir derslik atıl kapasitesi bulunduğunu göstermektedir. Bu kapasite; lojman, yaşlılara yönelik gündüz sosyal destek merkezi veya mesleki eğitim atölyesi gibi ihtiyaçlar için değerlendirilebilecek bir kaynaktır. İlçede rehberlik ve araştırma merkezi, öğretmenevi, BİLSEM ve MESEM bulunmamaktadır.

İlçede bir entegre devlet hastanesi, bir huzurevi ek ünitesi, bir ilçe halk kütüphanesi, iki Kur'an kursu ve toplam 224 kapasiteli iki öğrenci yurdu (44 kişilik özel erkek yurdu ve 180 kişilik Çamlıyayla öğrenci yurdu) bulunmaktadır. İlçede sosyal hizmet merkezi yoktur.

Yaşlı Bakımı ve Sosyal Hizmetler

- **(S-1) Kış aylarında yaşlı bakımı:** Tek başına yaşayan yaşlılar kış aylarında sağlık ve kişisel bakım ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekmekte, büyük çoğunluğu kışın ilçeden ayrılmak durumunda kalmaktadır. İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yürütülen Vefa Yaşlı Evde Bakım Programı kapsamında 4 personelle 80 yaşlı ve engelli vatandaşa ev temizliği ve kişisel bakım hizmeti verilmektedir (programın 2025 bütçesi 2.290.244 TL'dir). Yaklaşık 2.280 kişilik 65 yaş üstü nüfus düşünüldüğünde mevcut hizmet kapasitesi sınırlı kalmaktadır.
- **(S-2) Huzurevi hizmetinin yalnızca yazın verilmesi:** İlçedeki huzurevi ek ünitesi yalnızca yaz aylarında faaliyet göstermektedir. Huzurevinin yaz ve kış aylarında tam donanımlı olarak çalışabilir hale getirilmesi ilçe için önemli bir kazanım olacaktır.
- **(S-3) Sosyal hizmet merkezi bulunmaması:** İlçede sosyal hizmet merkezi bulunmamakta, Tarsus Sosyal Hizmet Merkezi evde bakım aylığı gibi yardımlara ilişkin incelemeler için yılda 4-5 kez ilçeye gelmektedir.

Sağlık, Eğitim ve İstihdam

- **(S-4) Sağlık hizmetleri:** Entegre devlet hastanesinde kadın doğum ve diş hekimliği hizmetlerinin yetersiz olduğu bildirilmiştir.
- **(S-5) Kamu personelinin barınma sorunu:** İlçeye atanan öğretmenler ve diğer kamu personeli için lojman bulunmaması, personelin Tarsus gibi çevre ilçelerden günlük gidiş-geliş yapmasına ve ilçeye aidiyetin zayıflamasına yol açmaktadır. Lojman ihtiyacının acil olduğu belirtilmiştir.
- **(S-6) Okul öncesi eğitime erişim:** 0-6 yaş grubunun eğitimi zorunlu eğitim kapsamında olmadığından, çocukların ikametlerinden ilçe merkezine ulaşımı velilerin kendi imkânlarıyla sağlanmakta ve bu durum eğitim sürecini zorlaştırmaktadır.
- **(S-7) Genç göçü ve mesleki eğitim–sektör uyumsuzluğu:** Turizm, arıcılık ve orman ürünleri gibi ilçenin öne çıkan sektörlerinde yetişmiş ve istihdam edilebilir eleman bulunmamaktadır. İlçede yetiştirilebilecek gençler iş imkânı için başka il ve ilçelere göç

etmektedir. Mesleki eğitim alanlarının ilçenin sektörleriyle uyumlu biçimde geliştirilmesi gerekmektedir; ilçede MESEM bulunmamaktadır.

- **(S-8) Gençlik, spor ve yaygın eğitim hizmetleri:** İlçede Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü birimi açılmış, ancak personel ataması yapılmamıştır. Bu hizmetler İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü eliyle yürütülmeye çalışılmakta ve müdürlüğün iş yükünü artırmaktadır. Halk eğitim merkezinde akıl ve zekâ oyunları gibi alanlarda eğitmen ihtiyacı bulunmaktadır.
- **(S-9) Sosyal yaşam ve bir araya gelme imkânları:** Gençler, kamu görevlileri, yıl boyu ilçede yaşayan nüfus ve yaz dönemindeki yayla nüfusunun bir araya gelebileceği sosyal ve kültürel faaliyetler yetersizdir.

2.3. Tema 3: Turizm

Çamlıyayla, iklimi ve coğrafi yapısıyla önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Başlıca ziyaret noktaları Kadıncık Vadisi içindeki Papazın Bahçesi, Ana Ardıç Tabiat Anıtı, Kisecik Kanyonu (Saklı Cennet), Çini Göl, Namrun Kalesi, Sinap Kalesi ve Cehennem Deresi Vadisi'dir. Bunların yanı sıra ormanlık alanlar, yaban hayatı, karsambaç, bandırma ve karakuş tatlısı gibi yöresel lezzetler, el sanatları ve festivaller ilçenin turizm varlıklarını oluşturmaktadır.

Yayla ve ikinci konut turizmi: Çamlıyayla turizminin ekonomik açıdan en büyük bileşeni, yaz aylarında serin iklim için ilçeye gelen yayla nüfusudur. Yaklaşık 15.000 yapılık konut stoku ve yazın on katına çıkan nüfus, ikinci konut ekonomisinin otel-pansiyon turizminden çok daha büyük olduğuna işaret etmektedir. Ev pansiyonculuğunun gelişmemesinin nedeni olarak ev sahiplerinin ekonomik ihtiyacının bulunmaması gösterilmesi de bu yapıyla uyumludur. Dolayısıyla ilçe turizminin gelişim stratejisi, yeni konaklama kapasitesinden çok bu nüfusun ilçede daha fazla harcama yapmasını sağlayacak yerel ürün, hizmet ve etkinliklere odaklanmalıdır. Kış aylarında yoğun kar yağışı alınmasına karşın ilçede kış turizmine yönelik tesis bulunmamaktadır; bu nedenle turizm kurgusunun yaz dönemi ile doğa yürüyüşüne uygun ilkbahar ve sonbahar aylarına dayandırılması gerçekçi bir yaklaşımdır.

Doğa ve macera turizmi: Kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü, kampçılık, karavan turizmi, dağ bisikleti, kaya tırmanışı ve kanyon geçişi (canyoning) ilçe için uygun turizm türleridir. Motokros, av turizmi ve kanyon üzerinde slackline gibi faaliyetlerin ise Cehennem Deresi Yaban Hayatı Geliştirme Sahası başta olmak üzere koruma statüsündeki alanlarla uyumu ayrıca değerlendirilmelidir.

Namrun Kalesi: Orta Çağ'a tarihlenen ve bölgenin en bilinen kalelerinden biri olan Namrun Kalesi, Çamlıyayla ilçe merkezindedir. Hitit ve Asur dönemlerinde "Illibru" olarak bilinmektedir. Yüksek bir tepe üzerinde inşa edilen kaleye yıkılmış bir merdivenle çıkılmaktadır. Kuzeyde kesme taştan iki burç sağlam kalmış, müştemilatın tamamı yıkılmıştır. Kale, üç dağlık vadinin kesişme noktasında güneye ve kuzeye hâkim stratejik bir konumdadır.

Namrun'dan Sinap Kalesi rahatlıkla görülebilmektedir. Sinap yoluyla kuzeyde Gülek'e ve Bulgar Dağı'ndan Ulukışla'ya uzanan bir geçiş bulunmakta; Namrun'dan güneye giden yollardan biri batıya kıvrılarak Çandır'a ulaşırken, diğeri Tarsus'tan Pozantı'ya ve Kapadokya'ya giden anayolla birleşmektedir. Namrun'un stratejik önemi, Gülek Kalesi'nin yukarısındaki Kilikya Kapıları'nın korunmasındaki rolünden gelmektedir. Kale uzun süre Hetumlar'ın yönetiminde kalmış, 14. yüzyılın sonlarında bir süre Memlük garnizonuna ev sahipliği yapmıştır. Namrun–Sinap–Papazın Bahçesi hattı, Kilikya geçidi tarihine dayanan ve ilçeye özgü bir kültür rotası potansiyeli taşımaktadır.

Sinap Kalesi: Namrun Kalesi'nden sonra ilçenin ikinci büyük tarihi yapısıdır. Kale duvarları yıpranmış, taşların arasından çıkan bitkiler yapıya zarar vermektedir. İç mekânlar tamamen yıkılmış

durumdadır. Kale, ziyaretçi ihtiyaçlarını karşılayacak alanlara uzaktır ve yakınında tesis, bilgi noktası veya yeme-içme alanı bulunmamaktadır.

Kisecik Kanyonu (Saklı Cennet): Mersin şehir merkezinden özel araçla yaklaşık 1,5 saat uzaklıktaki kanyon, içinden Tarsus Çayı'nın aktığı, görsel açıdan ve kanyon geçişi bakımından potansiyel taşıyan sulu bir kanyondur. Bölge halkı tarafından hafta sonları gezi ve piknik amacıyla tercih edilmekte, dağcılık ve doğa yürüyüşü kulüpleri buraya düzenli yürüyüşler organize etmektedir.

Papazın Bahçesi (Kadıncık Vadisi): Sedir, karaçam, meşe ve gürgen ağaçlarının yoğun olduğu Kadıncık Vadisi, ilçenin en bilinen turistik odak noktalarındandır. Vadinin yaklaşık 800 metre rakımlı derinliklerinde, asırlık çınar ağaçları arasında yer alan Papazın Bahçesi; ahşap ve metal köprü, çardak, tuvalet, çeşme ve otopark donatılarına sahip bir mesire alanıdır. Alanın önünde Doğa Koruma ve Milli Parklar binası ile bir alabalık üretim tesisi bulunmaktadır. Papazın Bahçesi aynı zamanda ilçenin yaz dönemi içme suyu kaynaklarından biri olduğundan, mesire kullanımı ile kaynak koruma arasında denge gözetilmelidir.

Ana Ardıç Tabiat Anıtı: İlçe merkezine 25 km, Papazın Bahçesi'ne yaklaşık 10 km uzaklıktadır ve ulaşım stabilize yolla sağlanmaktadır. 1.100 yaşı aşkın ağaç, yaklaşık 22 metre boyunda ve 3,5 metre çapındadır. Yakınında ziyaretçilere yönelik donatı ve hizmet bulunmamaktadır.

Çini Göl: Çamlıyayla'nın en tanınmış gölü olan Çini Göl, Bolkar Dağları'ndaki buzul göllerinin en önemlisidir. Yaklaşık 2.500 metre yükseklikte yer almakta ve 25.000 m² yüz ölçümüne sahip bulunmaktadır. Ölçülebilen derinliği 100 metre olup halk arasında "dipsiz" olarak da anılmaktadır. Suyu içmeye elverişlidir ve kıyısında dağcılar için bir kamp alanı bulunmaktadır. Aynı mevkide irili ufaklı 9 göl daha yer almaktadır.

Turizmde karşılaşılan sorunlar

- **(T-1) Turistik noktalara ulaşım ve temel donatı:** Ana Ardıç, Papazın Bahçesi ve Baştepe gibi noktalara ulaşım zordur. Yollar bozuk ve mevsimsel olarak hızla tahrip olmakta, pek çok alanda aydınlatma ve internet altyapısı bulunmamaktadır.
- **(T-2) Koruma statüleri ve kullanım kısıtları:** Papazın Bahçesi, Sinap Kalesi, Baştepe ve Cehennem Deresi gibi alanlar koruma statüsünde olduğundan giriş kısıtlamaları ve yapılaşma yasakları bulunmaktadır. Bu durum, söz konusu alanların kontrollü turizm kapsamında dahi etkin kullanımını engellemektedir.
- **(T-3) Namrun Kalesi'ne erişim:** Çevre düzenlemelerine rağmen kaleye çıkış hâlâ yıkık bir merdivenle sağlanmakta, bu durum ziyaretçi sayısını ve kültürel mirasın tanıtımını sınırlamaktadır.
- **(T-4) Sinap Kalesi'nde yıkılma riski:** Kale yıkılmaya yüz tutmuş durumdadır. Restorasyon veya sağlamlaştırma yapılmadığı takdirde ziyaretçiler için güvenlik riski oluşturmaktadır.
- **(T-5) Konaklama kapasitesi:** İlçede yalnızca birkaç küçük otel ve pansiyon bulunmaktadır. Ev pansiyonculuğu, ev sahiplerinin ekonomik ihtiyacının bulunmaması ve evlerini kiraya verme konusundaki isteksizlikleri nedeniyle gelişmemektedir.
- **(T-6) Kültürel varlıkların turizm ürününe dönüşmemesi:** Yörük kültürü, yayla göç takvimi, el yapımı doğal ürünler ve endemik kuş türleri gibi güçlü temalar turizm ürününe dönüştürülememektedir.
- **(T-7) Tanıtım eksikliği:** İlçenin doğal ve kültürel değerleri sosyal medya ve dijital platformlarda yeterince tanıtılamamaktadır.
- **(T-8) Yerel ürün ve hediyelik satış noktası bulunmaması:** İlçede hediyelik eşya satan dükkân bulunmamaktadır. Ziyaretçiler, el işi ürünleri doğrudan yerel üreticilerden temin etmektedir. Oysa ilçenin en belirgin hediyelik ürünü olan iğne oyası, "Çamlıyayla İğne Oyaları" adıyla TÜRKPATENT tarafından mahreç işareti olarak tescil edilmiş (tescil no: 1887). Bu tescil, ürünün markalı olarak satışı için önemli bir avantaj sağlamaktadır.

- **(T-9) Turizm insan kaynağı ve işletme kapasitesi:** Turizme yönelik ürün ve hizmet sunan, çalışanlarını hizmet kalitesi konusunda geliştiren yeterli sayıda işletme ve esnaf bulunmamaktadır.

2.4. Tema 4: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği

Çamlıyayla'nın yüz ölçümünün %63'ü ormanlarla kaplıdır. Toplam yaklaşık 50.865 hektarlık orman alanının %64,9'u (32.988 ha) verimli, %35,1'i (17.877 ha) bozuk orman niteliğindedir. Bozuk orman alanlarının büyüklüğü, rehabilitasyon çalışmaları ve bu çalışmalardan elde edilebilecek biyokütle açısından önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Bitki örtüsünde Toros göknarı, sedir, ardıç, karaçam ve andız gibi ibreli türler hâkimdir. Alıç, kermes meşesi ve erguvan gibi yapraklı türler; karaçalı, kuşburnu, laden, geven, ısırgan ve böğürtlen gibi ağaççık ve çalı türleri; çiğdem, eğrelti, menekşe, çuha çiçeği ve çoban lalesi gibi otsu türler de bulunmaktadır. Yoğun orman varlığı, erozyon ve selin önlenmesinde ve yerel ekosistemin korunmasında kritik rol oynamaktadır. Cehennem Deresi Vadisi, yaban keçisi popülasyonunu korumak amacıyla Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ilan edilmiştir.

Ormancılıkta karşılaşılan sorunlar

- **(O-1) Orman yangını riski ve müdahale kapasitesi:** Orman İşletme Müdürlüğü bünyesinde 3 aktif yangın söndürme aracı bulunmaktadır. Derin vadilerin varlığı ve iklim değişikliğine bağlı tehlikeler nedeniyle ilçe yangın açısından riskli olarak değerlendirilmekte, yangın söndürme ekipmanlarında eksiklikler bulunmaktadır.
- **(O-2) Orman ürünlerinin yerelde işlenmemesi:** İlçede odun ve odun dışı orman ürünlerini işleyecek bir tesis bulunmamaktadır. Pelet, ahşap ürünler veya ihracata yönelik ürünler gibi katma değerli üretim yapılamamakta, orman varlığının yerel ekonomiye katkısı sınırlı kalmaktadır.
- **(O-3) Orman kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı:** Orman köylerinde yaşayan halkın orman kaynaklarını kullanımı sürdürülebilir değildir. Odun ve kömürle ısınma, yerel halkı ormandan kaçak odun kesimine teşvik etmektedir (bkz. A-5).
- **(O-4) Ormanın turizm ve yöresel ürünlerle bütünleşmemesi:** Orman yürüyüş yolları, bisiklet parkurları ve orman parkları gibi turizm kullanımına yönelik yatırımlar yapılmamış, orman ile arıcılık ve yöresel ürünler arasında bağ kurulamamıştır.
- **(O-5) Ağaç işlemeciliğinde yetişmiş eleman eksikliği:** Ağaç işleri, mobilya ve arı kovanı üretimi gibi orman ürünlerine dayalı alanlarda yetişmiş ara eleman bulunmamaktadır.

2.5. Tema 5: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık

Tarım ve hayvancılık Çamlıyayla'nın önemli gelir kaynaklarındandır. Toplam tarım alanı 12.658 dekar olup bunun yaklaşık yarısında (6.047 dekar, %48) meyve yetiştirilmektedir. Orman alanlarının yüksek payı tarıma elverişli arazileri sınırlamaktadır. Sebzede domates, toplam sebze üretiminin %82'sini karşılamaktadır. Meyvede Trabzon hurması, şeftali, erik, kiraz, sofralık üzüm, ceviz ve badem öne çıkmaktadır.

Bandırma tatlısı ve pekmez gibi üzüme dayalı ürünler ile karsambaç, ilçenin tarım ile gastronomiyi birleştiren yöresel ürünleridir. İlçenin el sanatlarından "Çamlıyayla İğne Oyaları" ise TÜRKPATENT tarafından mahreç işareti olarak tescil edilmiş bir coğrafi işarettir.

İlçede küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık yapılmakta olup toplam hayvan varlığı yaklaşık 70.000 baştır. Arıcılıkta 135 işletme ve 30.092 kovan bulunmakta olup işletme başına ortalama yaklaşık 223 kovan düşmektedir. Kovan başına verim 10 kg olup bu verimle yıllık bal üretimi yaklaşık 300 ton düzeyindedir. Geniş orman alanları ve zengin bitki çeşitliliği arıcılık için yüksek potansiyel oluşturmaktadır.

İlçede Fakılar ve Sebil sulama kooperatifleri, Kesecik Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ve Sebil Tarım Kredi Kooperatifi faaliyet göstermektedir. Seracılık yok denecek kadar azdır; yalnızca Ajans desteğiyle Kisecik'te 6 dekarlık bir sera bulunmaktadır.

Bitkisel üretim ve hayvancılıkta karşılaşılan sorunlar

- **(B-1) Sulamada enerji maliyeti:** Başta Kisecik olmak üzere tarımsal sulamada enerji maliyetlerinin çok yüksek olduğu belirtilmiştir.
- **(B-2) Sulama suyu ve altyapısı:** Sebil'de Valilik projesi kapsamında sulama boruları döşenmesi planlanmakta, ancak izin süreçlerinde sorun yaşanmaktadır. Darıpınarı ve daha düşük rakımdaki mahallelerde yaz sulama döneminde su yetersiz kalmaktadır (bkz. Ek-1, Proje Fişi 3).
- **(B-3) Markalaşma ve pazarlama:** Ürün kalitesinde sorun olmadığı, ancak markalaşma ve pazarlamada ciddi eksiklikler bulunduğu belirtilmiştir.
- **(B-4) Bağcılık:** Bir dönem bitme noktasına gelen bağcılıkta anaç değişikliği yapılarak yeniden üretime başlanmıştır. Bandırma ve pekmezin hammaddesi olan üzüm üretiminin daha da geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.
- **(B-5) Parçalı arazi, işgücü ve yaşlanma:** Kırsalda aile çiftçiliği yapılmakta, araziler parçalı bir yapı göstermektedir. Dışarıdan işçi temin edilememekte, nüfusun yaşlanması tarımın sürdürülebilirliği için en önemli tehditlerden biri olarak görülmektedir.

- **(B-6) Desteklere düşük talep:** Tarım ve kırsal kalkınma desteklerine talebin az olduğu bildirilmiştir. Bu konuda kapsamlı bir bilinçlendirme çalışmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- **(B-7) Küçükbaşta düşük verim:** Küçükbaş hayvancılıkta tür ve ırktan kaynaklanan verimlilik sorunları bulunmaktadır.
- **(B-8) Büyükbaşta düşük süt verimi ve mevsimsel fiyat farkı:** Büyükbaşta süt verimi düşüktür ve yaz ile kış dönemleri arasında satış fiyatlarında önemli farklar oluşmaktadır.
- **(B-9) Arıcılıkta marka, verim ve yetişmiş eleman:** İlçede kaliteli bal üretildiği ve arıcıların bu konuda iddialı oldukları belirtilmiştir. Buna karşın markalaşma ve pazarlama stratejisine ihtiyaç duyulmakta, sektörde yetişmiş eleman açığı bulunmaktadır. Kovan başına 10 kg olan verimin artırılması önemli bir gelişme alanıdır.
- **(B-10) Seracılığın gelişmemiş olması:** İlçede seracılık yok denecek kadar azdır.
- **(B-11) Kooperatifleşmenin önündeki engeller:** Kooperatifleşmenin önündeki engeller çalıştay masasının ana gündemlerinden biri olmuştur. Mevcut kooperatiflerin kapasitesinin güçlendirilmesi ve yeni örgütlenmelerin önündeki engellerin giderilmesi gerekmektedir.

3. PROJE VE FAALİYET FİKİRLERİ

Bu bölümde, Bölüm 2'de kodlanan her soruna karşılık gelen proje ve faaliyet önerileri sunulmaktadır. Her önerinin sonunda köşeli parantez içinde karşıladığı sorun kodu belirtilmiştir. Çalıştayda paydaşlarca önerilen fikirlerin yanı sıra, sorun–proje eşleşmesinde boşluk kalan alanlar için Ajans tarafından geliştirilen öneriler "(Ajans önerisi)" ibaresiyle işaretlenmiştir. İlçenin rekabet avantajlarına dayanan beş stratejik proje ise "(Stratejik Proje)" ibaresiyle belirtilmiş olup ayrıntıları Bölüm 4.3'te yer almaktadır.

3.1. Tema 1: Altyapı

- **P-A1 –** Kadıncık Havzası koruma odaklı atık su master planı hazırlanması ve ilk etap paket arıtma yatırımının MESKİ yatırım programına alınması için girişimde bulunulması. (Stratejik Proje) **[A-1]**
- **P-A2 –** Master plan uygulanana kadar geçiş tedbiri olarak foseptik çukurlarının sızdırmazlık kontrollerinin yapılması, yaz sezonunda düzenli vidanjör çekim programı oluşturulması ve sızdırmaz foseptik standardına ilişkin halkın bilgilendirilmesi. **[A-1]**
- **P-A3 –** Foseptik ve atık kaynaklı sinek üreme alanlarının tespit edilmesi; kış ve bahar aylarında larva aşamasında biyolojik ve biyosidal ürünlerle mücadele edilmesi. **[A-1]**
- **P-A4 –** MESKİ ile birlikte içme suyu şebekesinde kayıp-kaçak haritalaması yapılması ve en sorunlu hatlardan başlanarak etaplı bir şebeke yenileme programı oluşturulması. **[A-2]**
- **P-A5 –** Yenilenecek hatların don derinliğinin altında döşenmesi, açıkta kalan bağlantılarda yalıtım uygulanması ve kış öncesinde halka don uyarı ve bilgilendirme mesajları gönderilmesi. **[A-3]**
- **P-A6 –** Kaynağında atık ayrıştırma için bilgilendirme kampanyası yapılması; mobil atık getirme merkezleri ve ayrıştırma araçları temin edilmesi; toplama takvimi ve bildirimler için mobil uygulama geliştirilmesi; yaz sezonu için ek toplama kapasitesi planlanması. **[A-4]**

- **P-A7 –** CNG veya LNG ile taşımalı doğalgaz sisteminin ilçeye kazandırılması için EPDK, BOTAŞ ve ilgili dağıtım şirketiyle görüşülmesi ve Türkiye'de taşımalı doğalgaz kullanılan benzer ilçelerin incelenmesi. **[A-5]**
- **P-A8 –** Doğalgaza alternatif ve tamamlayıcı olarak yerel biyokütle ısınma modelinin değerlendirilmesi (bkz. P-O1). (Ajans önerisi) **[A-5, O-3]**
- **P-A9 –** Toroslar EDAŞ ile kar ve buzlanmaya bağlı kesintilerin yoğunlaştığı hatların belirlenmesi; bu hatlarda izoleli iletken veya yer altı kablo dönüşümü yapılması ve gerekli noktalarda yeni trafo merkezi planlanması. **[A-6]**
- **P-A10 –** İlçe merkezindeki mucurlu yolların etaplar halinde asfalt kaplamaya dönüştürülmesi. **[A-7]**
- **P-A11 –** İnternet altyapısının yaygınlaştırılması için altyapı sağlayıcı firmalarla görüşülmesi ve protokol imzalanması; kırsal alanlara yönelik kamu kapsama projelerinden yararlanma imkânlarının araştırılması. **[A-8]**

3.2. Tema 2: Sosyal Yapı, Eğitim ve Sağlık

Yaşlı Bakımı ve Sosyal Hizmetler

- **P-S1 –** Çayırekinliği Mahallesi Göpter mevkiindeki huzurevinin, Mersin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile birlikte yıl boyu hizmet verecek bir yaşlı bakım birimine dönüştürülmesi; bunun için gerekli ısıtma, donanım ve personel ihtiyacını içeren bir proje hazırlanması. **[S-1, S-2]**
- **P-S2 –** Vefa Yaşlı Evde Bakım Programının kış aylarında kapsam ve personel bakımından genişletilmesi; kar nedeniyle ulaşımı kesilen mahalleler için yaşlı takip listesi oluşturulması; atıl derslik kapasitesinin kışın yaşlılara yönelik gündüz sosyal destek merkezi olarak değerlendirilmesi. (Ajans önerisi) **[S-1]**
- **P-S3 –** İlçede sosyal hizmet merkezi veya düzenli hizmet noktası kurulması için Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü nezdinde girişimde bulunulması. **[S-3]**

Sağlık

- **P-S4 –** Entegre devlet hastanesinde kadın doğum ve diş tedavisi hizmetlerinin güçlendirilmesi için İl Sağlık Müdürlüğü ile düzenli uzman hekim görevlendirmesi ve gerekli donanım ihtiyacına yönelik proje hazırlanması. **[S-4]**

Eğitim, Gençlik ve İstihdam

- **P-S5 –** Kamu personeli için lojman ihtiyacının karşılanmasında, öncelikle kullanılmayan okul binaları ve diğer atıl kamu binalarının dönüştürülmesi seçeneğinin değerlendirilmesi. **[S-5]**
- **P-S6 –** Okul öncesi eğitime erişim için ilgili makamlarla görüşülerek taşıma imkânı aranması; uygun mahallelerde ilkokul bünyesinde anasınıfı açılmasının değerlendirilmesi. **[S-6]**
- **P-S7 –** Mevcut çok programlı liseye ilçenin sektör yapısıyla uyumlu alanlar (konaklama ve turizm, ağaç işleri ve arı kovanı üretimi, arıcılık) açılması; öncesinde ihtiyaç analizi ve pilot program çalışması yapılması; turizm alanı için uygulama birimi (uygulama oteli) seçeneğinin ilgili makamlarla görüşülmesi. **[S-7, T-9, O-5]**

- **P-S8 –** Çıraklık eğitimi için MESEM açılması ve MESEM'de eğitim verecek öğreticilerin teknik destek programlarıyla yetiştirilmesi; arıcılık alanına öncelik verilmesi. **[S-7, B-9]**
- **P-S9 –** Tarsus'taki organize sanayi bölgeleri ve Tarsus Üniversitesi ile meslek lisesi arasında staj, istihdam ve işbirliği protokolü imzalanması; ilçedeki gençlere yönelik çalışmalara daha fazla bölgesel aktörün katılımının sağlanması. **[S-7]**
- **P-S10 –** Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğüne personel atanarak birimin fiilen faaliyete geçmesi ve yaz-kış etkinlik programı yürütmesi; voleybol ve futbol gibi branşlarda Ajans teknik desteğiyle kapasite geliştirme eğitimleri verilmesi. **[S-8]**
- **P-S11 –** Halk Eğitim Merkezinin fiziki donatısının ve eğitmen yetkinliğinin güçlendirilmesi; akıl ve zekâ oyunları gibi alanlarda eğitmenlere teknik destek kapsamında kapasite geliştirme eğitimleri verilmesi. **[S-8]**
- **P-S12 –** Yaz-kış sinema gösterimleri, açık hava sineması, tiyatro ve Karagöz-Hacivat gösterileri, doğa kampları ve resmi bayram etkinliklerinin yayla nüfusunu da kapsayacak şekilde yıllık bir etkinlik takviminde birleştirilmesi. **[S-9]**
- **P-S13 –** Coğrafi işaretli Çamlıyayla İğne Oyaları ve yöresel gıda ürünleri üreticilerinin bir kooperatif çatısı altında örgütlenmesi; ürünlerin yayla ürünleri pazarında (bkz. P-B1) ve turistik noktalarda satışa sunulması. (Ajans önerisi) **[T-8, B-3]**
- **P-S14 –** İlçedeki işletmelerin ve potansiyel girişimcilerin KOSGEB, ÇKA ve TKDK desteklerine başvuru kapasitesinin teknik destek programlarıyla güçlendirilmesi. **[S-7, B-6]**

3.3. Tema 3: Turizm

- **P-T1 –** Namrun–Sinap–Papazın Bahçesi–Ana Ardıç hattında, yörük göç güzergâhıyla bütünleşen "Kilikya Geçidi Kale ve Yörük Yolu" kültür rotasının oluşturulması. (Stratejik Proje) **[T-3, T-4, T-6]**
- **P-T2 –** Sinap Kalesi için rölöve, restitüsyon ve sağlamlaştırma projesi hazırlanması; kale çevresinde herhangi bir turizm kullanımından önce ziyaretçi güvenliğinin sağlanması. **[T-4]**
- **P-T3 –** Namrun Kalesi'ne erişim için yıkık merdivenin yerine Koruma Bölge Kurulu onaylı bir yürüyüş yolu ve merdiven düzenlemesi yapılması. Asansör gibi büyük yapısal müdahaleler ancak kurul görüşü ve maliyet-fayda analizi sonrasında değerlendirilmelidir. **[T-3]**
- **P-T4 –** Yüksek ziyaret potansiyeline sahip noktalara (öncelikle Ana Ardıç, Papazın Bahçesi ve Baştepe) mevsim koşullarına dayanıklı yollar yapılması ve bakım-onarımın planlı şekilde yürütülmesi. **[T-1]**
- **P-T5 –** Ana turizm güzergâhlarında aydınlatma ve mobil internet erişimi sağlanması; bunun için Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Karayolları ile koordinasyon kurulması, kırsal altyapı hibe programlarından yararlanılması. **[T-1, A-8]**
- **P-T6 –** Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak koruma statüsündeki alanların statülerinin haritalanması ve her alan için kontrollü erişim ve sürdürülebilir kullanım planı hazırlanması; yöre halkı ve STK'ların katılımıyla rehberli tur ve günübirlik kullanım modellerinin geliştirilmesi. **[T-2]**
- **P-T7 –** Belediye ve özel sektör işbirliğiyle bungalov tipi küçük ölçekli konaklama birimlerinin artırılması (Zevzek Tepesi'nde hayata geçirilen 10 bungalovluk proje örnek

model olarak alınabilir); Sığır Yaylası–Sarıkayalar bölgesinde belediyeye tahsisli alanda bungalov, yürüyüş rotası ve park alanlarını içeren eko-turizm projesi için Ajansın fizibilite desteğine başvurulması; kamp ve karavan alanlarının altyapısının geliştirilmesi. **[T-5]**

- **P-T8 –** Yıllık tanıtım planı hazırlanarak festivallerle eşzamanlı dijital kampanyalar yürütülmesi; ADOST gibi yerel STK ağlarının etkinleştirilmesi, profesyonel sosyal medya içerikleri hazırlanması ve içerik üreticileriyle işbirliği yapılması; turizm yatırımcıları ve acentelerle ortak tanıtım platformu oluşturulması. **[T-7]**
- **P-T9 –** Ağustos ayının ikinci haftasında düzenlenen İğne Oyası ve Motofest festivallerinin üniversitelerle işbirliği içinde geliştirilmesi; yöresel ürünlere dayalı Karsambaç Festivali gibi yeni etkinliklerin düzenlenmesi. **[T-6, T-7]**
- **P-T10 –** Ziyaretçilerin yerel ürün ve el sanatlarına ulaşabileceği satış noktalarının oluşturulması (bkz. P-B1 ve P-S13). **[T-8]**
- **P-T11 –** Doğa rehberliği ve hizmet kalitesi konularında işletme sahipleri ve çalışanlara yönelik eğitimler düzenlenmesi; doğa turizmi alanındaki kurumların kapasitesinin Ajans teknik desteğiyle geliştirilmesi. **[T-9]**
- **P-T12 –** İlçenin Cittaslow kriterleri karşısında ön değerlendirmesinin yapılması; uygun görülmesi halinde başvuru hazırlığı için Ajans teknik desteğine başvurulması. **[T-7]**

3.4. Tema 4: Ormancılık ve Ağaç İşlemeciliği

- **P-O1 –** Bozuk orman rehabilitasyonu ve bakım kesimi artıklarından pelet ve briket üretimine dayanan "Yerel Biyokütle Isınma Modeli"nin geliştirilmesi. (Stratejik Proje) **[O-2, O-3, A-5]**
- **P-O2 –** İlk müdahale kapasitesinin artırılması için arazi tipi yangın söndürme aracı ve ekipman ihtiyacının OGM ile birlikte belirlenmesi; orman köylerinde gönüllü ilk müdahale ekiplerinin kurulması ve eğitilmesi. **[O-1]**
- **P-O3 –** Sarıkavak'ta bal ormanı kurulması ve Orman İşletme Müdürlüğü'nün yenilenecek amenajman planlarına işlenmesinin sağlanması. Balsıra böceği (çam pamuklu koşnili) uygulaması düşünülüyorsa, konukçu ağaç türüne uygunluk ve orman sağlığı açısından OGM'nin uygun görüşünün alınması ön koşuldur. **[O-4, B-9]**
- **P-O4 –** Kadıncık Vadisi ve Cehennem Deresi'nde işaretli orman yürüyüş ve bisiklet parkurları ile orman parkı düzenlenmesi; parkurların P-T1 kültür rotasıyla bütünleştirilmesi. **[O-4]**
- **P-O5 –** Orman köylülerine yönelik ORKÖY desteklerinin (paydaşlarca %20 hibe ve %80 faizsiz kredi şeklinde belirtilen destekler ile Sarıkavak'ta uygulanan süt sığırcılığı ve traktör destekleri) yaygınlaştırılması ve arıcılık, orman ürünleri işleme gibi alanlara yönlendirilmesi. **[O-3]**
- **P-O6 –** Kuşburnu, böğürtlen ve aromatik türler gibi odun dışı orman ürünlerinin envanterinin çıkarılması ve yöresel ürünlerle birlikte işlenip paketlenmesine yönelik fizibilite çalışması yapılması. **[O-2, O-4]**
- **P-O7 –** Ağaç işleri ve arı kovanı üretimine yönelik bir uygulama atölyesi kurulması ve atölyenin mesleki eğitimle (P-S7) bağlantılı olarak işletilmesi. **[O-2, O-5]**

3.5. Tema 5: Bitkisel Üretim ve Hayvancılık

- **P-B1 –** Tarsus–Çamlıyayla güzergâhında kooperatif işletmeli "Yayla Ürünleri Pazarı" kurulması; yükselti farkına dayalı geç hasat potansiyelinin ürün ve hasat takvimi analiziyle ortaya konması, uygun görülmesi halinde soğuk hava deposu ve ortak ambalaj birimi fizibilitesi yapılması; üreticilerin doğrudan satış yapabileceği e-ticaret kanalı ve tarım ürünleri markalaşması için teknik destek başvurusu yapılması. (Stratejik Proje) **[B-3, T-8]**
- **P-B2 –** Arıcılık kooperatifi, ortak dolum ve analiz birimi ile coğrafi işaret çalışmasını kapsayan "Çamlıyayla Balı Değer Zinciri Programı" uygulanması. (Stratejik Proje) **[B-9, B-11]**
- **P-B3 –** Sebil sulama boru hattı projesindeki izin sorununun Kaymakamlık koordinasyonunda ilgili kurumlarla çözülmesi; Darıpınarı ve alt mahallelerin sulama ihtiyacına yönelik önerinin (Ek-1, Proje Fişi 3) DSİ'nin teknik değerlendirmesine sunulması. **[B-2]**
- **P-B4 –** Sulamada güneş enerjisi kullanımının yaygınlaştırılması; öncelikle enerji maliyetinin yüksek olduğu Kisecik'te kooperatif ölçekli güneş enerjili sulama sistemi kurulması. **[B-1]**
- **P-B5 –** Anaç değişikliğiyle yeniden başlayan bağcılığın yöreye uygun üzüm çeşitleriyle geliştirilmesi; bandırma ve pekmez üretiminde hijyen, standart ve ambalajın iyileştirilmesi. **[B-4]**
- **P-B6 –** Parçalı arazi yapısına yönelik arazi toplulaştırma imkânlarının DSİ ve İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile değerlendirilmesi; kooperatifler aracılığıyla ortak kullanımlı makine-ekipman parkı oluşturulması ve bunun için TKDK ve ÇKA desteklerine başvurulması. **[B-5]**
- **P-B7 –** TKDK ve diğer destek mekanizmalarına başvuru süreçlerine ilişkin çiftçilere uygulamalı eğitimler düzenlenmesi; tarımsal verimlilik, risk yönetimi ve yeni ürünler konusunda düzenli bilgilendirme toplantıları yapılması. **[B-6]**
- **P-B8 –** Küçükbaşta verim artışı için yetiştirici birlikleri aracılığıyla halk elinde ıslah programlarına katılım sağlanması ve damızlık temini. (Ajans önerisi) **[B-7]**
- **P-B9 –** Süt toplama merkezi ve soğutma tankı ihtiyacının belirlenmesi; yaz-kış fiyat farkını azaltmak için peynir ve tereyağı gibi işlenmiş ürünlere yönelinmesi. (Ajans önerisi) **[B-8]**
- **P-B10 –** Gençler ve potansiyel girişimciler için uygulama serası kurularak seracılık konusunda uygulamalı eğitim verilmesi. **[B-10, S-7]**
- **P-B11 –** Mevcut kooperatiflerin yönetim ve faaliyet kapasitesinin analiz edilmesi; kooperatifleşmenin önündeki engellere yönelik eğitim ve danışmanlık desteği sağlanması. (Ajans önerisi) **[B-11]**
- **P-B12 –** Yöreye uygun tıbbi ve aromatik bitkilerin (öncelikle doğal florada bulunan türler) yetiştiriciliği ile işleme-paketleme tesisi için Ajansın fizibilite ve teknik destek programlarına başvurulması. **[B-3, O-2]**

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Genel Değerlendirme

Çamlıyayla; yaşlanan ve kışın azalan yerleşik nüfusu, yazın on katına çıkan yayla nüfusu, %63'lük orman varlığı ve yaklaşık 800 metreden 2.500 metreye uzanan yükselti farkıyla kendine özgü bir kalkınma profiline sahiptir. İlçe SEGE sıralamasında Mersin'in son sırasında yer almakla birlikte, gelişmişlik düzeyini yükseltebilecek somut rekabet avantajlarına sahiptir.

Bu avantajlar dört başlıkta özetlenebilir: (i) Çukurova'nın büyük kentlerine yakın, serin iklimli bir yayla olması ve bunun yarattığı ikinci konut ekonomisi; (ii) geniş orman varlığı ve bu varlığa dayanan arıcılık; (iii) bandırma, pekmez ve karsambaç gibi yöresel ürünler; (iv) Kilikya Kapıları'nı koruyan Namrun ve Sinap kaleleri, yörük kültürü ve coğrafi işaret tescilli Çamlıyayla İğne Oyaları ile şekillenen tarihsel ve kültürel kimlik.

Buna karşılık kanalizasyon ve atık su arıtma altyapısının bulunmaması, sert kış koşulları, yaşlanma ve genç göçü ile koruma statülerinden kaynaklanan kullanım kısıtları, ilçenin gelişiminin önündeki temel engellerdir. Özellikle atık su altyapısı, hem içme suyu kaynaklarının korunması hem de turizmin sürdürülebilirliği açısından diğer tüm yatırımların önkoşulu niteliğindedir.

4.2. Stratejik Gelişme Eksenleri

Bölüm 2'deki tespitler ve Bölüm 3'teki öneriler doğrultusunda ilçenin gelişimi için beş stratejik eksen önerilmektedir:

- **Eksen 1 – Temel altyapı ve kış dayanıklılığı:** Atık su, içme suyu, elektrik ve yol altyapısının hem yaz sezonu yüküne hem de kış koşullarına dayanıklı hale getirilmesi.
- **Eksen 2 – Yayla ekonomisinden yerel gelire:** Yazlık nüfusun harcamasını yerel üreticiye yönlendiren bal, meyve ve üzüm ürünleri değer zincirlerinin kurulması.
- **Eksen 3 – Orman kaynaklarının yerel faydaya dönük sürdürülebilir kullanımı:** Biyokütle, odun dışı orman ürünleri ve orman turizminin orman köylüsüne gelir sağlayacak biçimde geliştirilmesi.
- **Eksen 4 – Yıl boyu yaşanabilir ilçe:** Yaşlı nüfus için kış dönemi bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi, gençler için ilçenin sektörleriyle uyumlu mesleki eğitim ve istihdam imkânlarının sağlanması.
- **Eksen 5 – Kültür ve doğa rotası odaklı gerçekçi turizm:** Büyük ölçekli tesis yatırımları yerine ilçenin tarihi ve doğal varlıklarını birbirine bağlayan rota, donatı ve tanıtım çalışmalarına öncelik verilmesi.

4.3. Stratejik Projeler

1. Kadıncık Havzası Koruma Odaklı Atık Su Master Planı (P-A1): MESKİ ile birlikte ilçe merkezi ve yoğun yazlık konut kümeleri için etaplı kanalizasyon ve paket atık su arıtma planı hazırlanması. İlk etapta içme suyu kaynaklarının (Papazın Bahçesi ve Çatak) beslenme alanları önceliklendirilmelidir. Proje, yaklaşık 15.000 foseptiğin oluşturduğu kirlilik riskini hedeflemekte ve turizm yatırımlarının önkoşulunu oluşturmaktadır. İlk adım: Kaymakamlık koordinasyonunda MESKİ ile ön görüşme ve master plan için fizibilite çalışması. İlgili kurumlar: MESKİ, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Çamlıyayla Belediyesi, ÇKA. **[A-1]**

2. Yerel Biyokütle Isınma Modeli (P-O1): Bozuk orman alanlarının (17.877 ha) rehabilitasyonu ve bakım kesimlerinden çıkan artıkların kooperatif veya ORKÖY destekli bir tesiste pelet ve briket olarak işlenmesi; üretilen yakıtın önce kamu binalarında pelet kazanlara dönüşümle, ardından destekli pelet sobalarıyla hanelerde kullanılması. Model; doğalgaz yokluğu, kaçak kesim, hava kirliliği, orman yangını yakıt yükü ve kırsal istihdam sorunlarına birlikte yanıt vermektedir. İlk adım: hammadde potansiyeli ve talebi ortaya koyan fizibilite çalışması. İlgili kurumlar: Orman İşletme Müdürlüğü, Kaymakamlık, Belediye, orman köyü kooperatifleri, ÇKA. **[A-5, O-2, O-3]**

3. Çamlıyayla Balı Değer Zinciri Programı (P-B2): Arıcılık kooperatifinin kurulması; ortak dolum ve etiketleme birimi oluşturulması; balın akredite laboratuvarda polen ve kalite analiziyle belgelenmesi; coğrafi işaret tescil durumunun incelenerek gerekli başvurunun yapılması; kovan başına verimi artırmaya yönelik ana arı yetiştiriciliği ve hastalık yönetimi eğitimleri verilmesi; MESEM kapsamında arıcılık çıraklığı başlatılması. Program, 135 işletme ve 30.092 kovanlık mevcut kapasiteyi katma değere dönüştürmeyi hedeflemekte, bal ormanı (P-O3) ve mesleki eğitim (P-S8) önerileriyle bütünleşmektedir. İlgili kurumlar: arıcılar, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, ÇKA. **[B-9, B-11]**

4. Yayla Ürünleri Pazarı (P-B1): Yazın ilçeye gelen yayla nüfusunu hazır pazar olarak değerlendiren, Tarsus–Çamlıyayla güzergâhında kooperatif işletmeli bir üretici pazarı kurulması. Pazarda bal, bandırma, pekmez, karsambaç, meyve ve iğne oyası satılması; geç hasat potansiyelinin analiz edilmesi ve uygun görülmesi halinde küçük ölçekli soğuk hava deposu ve ortak ambalaj birimi ile desteklenmesi; üretici kooperatifi (P-S13) aracılığıyla yöresel gıda üretiminin kayıtlı hale getirilmesi. İlgili kurumlar: Belediye, kooperatifler, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi, ÇKA. **[B-3, T-8]**

5. Kilikya Geçidi Kale ve Yörük Yolu Kültür Rotası (P-T1): Namrun–Sinap–Papazın Bahçesi–Ana Ardıç hattında işaretli, etaplı bir yürüyüş ve kültür rotası oluşturulması. Rotanın bir etabının mart ayında dağlara çıkan yörüklerin göç güzergâhına paralel planlanması; güzergâh üzerinde tereyağı, bal ve tulum peyniri gibi ürünlerin satış noktalarının kurulması; yerel rehberlerin yetiştirilmesi; yönlendirme tabelaları ve bilgi noktalarının yerleştirilmesi. Rota, Sinap Kalesi'nin sağlamlaştırılması (P-T2), Namrun'a erişim düzenlemesi (P-T3) ve orman parkurlarıyla (P-O4) birlikte uygulanmalıdır. İlgili kurumlar: Belediye, Kaymakamlık, DKMP, Koruma Bölge Kurulu, STK'lar, ÇKA. **[T-3, T-4, T-6]**

4.4. Sorun–Proje Eşleştirme Matrisi

Aşağıdaki tabloda her sorun kodu; karşılık gelen projeler, ilgili kurumlar, olası finansman kaynakları, öngörülen vade ve öncelik düzeyiyle birlikte gösterilmektedir. Vade: K – kısa (0-1 yıl), O – orta (1-3 yıl), U – uzun (3 yıl ve üzeri). Vade, öncelik ve finansman bilgileri yol gösterici niteliktedir.

Kod	Sorun	Projeler	İlgili Kurumlar	Olası Finansman	Vade	Öncelik
A-1	Kanalizasyon ve arıtma yok; sinek sorunu	P-A1, P-A2, P-A3	MESKİ, Mersin BB, Belediye, İlçe Sağlık Md.	MESKİ yatırım programı; ÇKA fizibilite	K–U	Yüksek
A-2	Eski içme suyu şebekesi, kayıp-kaçak	P-A4	MESKİ	MESKİ yatırım programı	O	Yüksek
A-3	Don kaynaklı boru hasarı	P-A5	MESKİ, Belediye	MESKİ	K	Orta
A-4	Katı atık; ayrıştırma yok	P-A6	Mersin BB, Belediye	Belediye bütçesi; ÇKA	K–O	Orta
A-5	Doğalgaz yok; odun-kömür ile ısınma	P-A7, P-A8, P-O1	Kaymakamlık, EPDK, BOTAŞ, dağıtım şirketi	Dağıtım şirketi yatırımı; ÇKA fizibilite	O	Yüksek
A-6	Kışın elektrik kesintileri	P-A9	Toroslar EDAŞ	EDAŞ yatırım programı	O	Orta
A-7	İlçe merkezinde mucurlu yollar	P-A10	Mersin BB, Belediye	Mersin BB bütçesi	K–O	Orta
A-8	Genişbant internet eksikliği	P-A11, P-T5	Operatörler, Ulaştırma ve Altyapı Bak.	Operatör yatırımı; kamu kapsama projeleri	O	Orta
S-1	Kışın yaşlı bakımı	P-S1, P-S2	ASH İl Md., SYDV, Kaymakamlık	ASHB; SYDV	K	Yüksek
S-2	Huzurevi ek ünitesi yalnız yazın açık	P-S1	ASH İl Md.	ASHB	O	Yüksek
S-3	Sosyal hizmet merkezi yok	P-S3	ASH İl Md.	ASHB	O	Orta
S-4	Kadın doğum ve diş hizmeti yetersiz	P-S4	İl Sağlık Md.	Sağlık Bakanlığı	K	Yüksek
S-5	Kamu personeli lojman ihtiyacı	P-S5	Kaymakamlık, İlçe MEM, Milli Emlak	Genel bütçe	O	Orta
S-6	Okul öncesi eğitime erişim	P-S6	İlçe MEM	MEB	K	Orta
S-7	Genç göçü; mesleki eğitim uyumsuzluğu	P-S7, P-S8, P-S9, P-S14, P-B10	İlçe MEM, Tarsus Üniversitesi, OSB'ler	MEB; ÇKA teknik destek	O	Yüksek
S-8	Gençlik-spor ve yaygın eğitim	P-S10, P-S11	GSB İl Md., HEM	GSB; ÇKA teknik destek	K	Orta
S-9	Sosyal yaşam imkânları	P-S12	Belediye, Kaymakamlık	Belediye; ÇKA	K	Düşük
T-1	Turistik noktalara ulaşım ve donatı	P-T4, P-T5	Mersin BB, KGM	Mersin BB; kırsal altyapı hibeleri	O	Orta
T-2	Koruma statüsü kaynaklı kısıtlar	P-T6	DKMP, Koruma Bölge Kurulu, OİŞM	Kurum bütçeleri	K	Yüksek
T-3	Namrun Kalesi'ne erişim	P-T1, P-T3	Belediye, Koruma Bölge Kurulu	Kültür ve Turizm Bak.; ÇKA	O	Orta
T-4	Sinap Kalesi'nde yıkılma riski	P-T2, P-T1	Kültür Varlıkları ve Müzeler GM, Belediye	Kültür ve Turizm Bak.	O	Yüksek
T-5	Sınırlı konaklama	P-T7	Belediye, özel sektör	ÇKA fizibilite; özel yatırım	O	Orta
T-6	Kültürel varlıklar ürüne dönüşmüyor	P-T1, P-T9	Belediye, STK'lar, Kaymakamlık	ÇKA	O	Orta
T-7	Tanıtım eksikliği	P-T8, P-T9, P-T12	Belediye, İl Kültür ve Turizm Md., STK'lar	Belediye; ÇKA	K	Orta
T-8	Yerel ürün satış noktası yok	P-T10, P-B1, P-S13	Belediye, kooperatifler	ÇKA; TKDK	K–O	Orta
T-9	Turizm insan kaynağı	P-T11, P-S7	HEM, İlçe MEM, işletmeler	ÇKA teknik destek	K	Orta
O-1	Yangın riski, yetersiz ekipman	P-O2	OGM, OİŞM	OGM	K	Yüksek

Kod	Sorun	Projeler	İlgili Kurumlar	Olası Finansman	Vade	Öncelik
O-2	Orman ürünleri yerelde işlenmiyor	P-O1, P-O6, P-O7, P-B12	OİŞM, kooperatifler	ORKÖY; ÇKA; TKDK	O	Orta
O-3	Orman köylüsü geliri; kaçak kesim	P-O1, P-O5, P-A8	OİŞM	ORKÖY	O	Yüksek
O-4	Orman–turizm–ürün bütünleşmesi yok	P-O3, P-O4, P-O6	OİŞM, DKMP, Belediye	OGM; ÇKA	O	Orta
O-5	Ağaç işlerinde yetişmiş eleman yok	P-O7, P-S7	İlçe MEM, OİŞM	MEB; ÇKA	O	Düşük
B-1	Sulamada enerji maliyeti	P-B4	İlçe Tarım Md., kooperatifler	TKDK; KKYDP	K–O	Orta
B-2	Sulama suyu ve izin sorunları	P-B3	DSİ, Kaymakamlık, kooperatifler	DSİ; Valilik	K	Yüksek
B-3	Markalaşma ve pazarlama	P-B1, P-B12	Kooperatifler, İlçe Tarım Md.	ÇKA; TKDK	O	Yüksek
B-4	Bağcılığın yeniden geliştirilmesi	P-B5	İlçe Tarım Md.	İl Tarım bütçesi; ÇKA	O	Orta
B-5	Parçalı arazi, işgücü, yaşlanma	P-B6	DSİ, İl Tarım Md., kooperatifler	TKDK; ÇKA	U	Orta
B-6	Desteklere düşük talep	P-B7, P-S14	İlçe Tarım Md., ÇKA	ÇKA teknik destek	K	Yüksek
B-7	Küçükbaşta düşük verim	P-B8	İl Tarım Md., yetiştirici birliği	Bakanlık ıslah programları	O	Orta
B-8	Süt verimi ve mevsimsel fiyat	P-B9	İlçe Tarım Md., kooperatifler	TKDK	O	Orta
B-9	Arıcılıkta marka, verim, eleman	P-B2, P-O3, P-S8	Arıcılar, İlçe Tarım Md., OİŞM	ÇKA; TKDK	K–O	Yüksek
B-10	Seracılık gelişmemiş	P-B10	İlçe Tarım Md., HEM	ÇKA	K	Düşük
B-11	Kooperatifleşme engelleri	P-B11, P-B2	İl Ticaret Md., İl Tarım Md.	ÇKA teknik destek	K	Yüksek

Kısaltmalar: ASH İl Md. – Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü; DKMP – Doğa Koruma ve Milli Parklar; GSB – Gençlik ve Spor Bakanlığı; HEM – Halk Eğitim Merkezi; KKYDP – Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı; MEM – Milli Eğitim Müdürlüğü; OİŞM – Orman İşletme Müdürlüğü.

4.5. İzleme ve Sonraki Adımlar

Rapor bulgularının uygulamaya aktarılması için Çamlıyayla Kaymakamlığı koordinasyonunda ve Ajansın katılımıyla altı ayda bir ilçe gelişim izleme toplantısı yapılması önerilmektedir. Bu toplantılarda eşleştirme matrisindeki projelerin ilerleyişi değerlendirilmeli, tamamlanan veya önceliği değişen projeler güncellenmeli ve ilgili destek programlarına ilişkin duyurular paydaşlarla paylaşılmalıdır. Stratejik projeler için öncelikle fizibilite aşamasının tamamlanması ve raporun ilgili kurumlardan derlenecek güncel verilerle düzenli olarak güncellenmesi önerilmektedir.

Ek-1: Kurumlar Tarafından Sunulan Proje Fişleri

Bu ekte, ilçedeki kurumlar tarafından çalıştay kapsamında sunulan proje künyelerine yer verilmiştir. Künyeler kurumların beyanını yansıtmaktadır. Ajans tarafından yalnızca biçimsel düzenleme yapılmış ve her fişin sonuna bir değerlendirme notu eklenmiştir.

Proje Fişi 1: SINIFIM ORMANDA	
Giriş / Bağlam	Projenin uygulanacağı Sarıkavak Şehit Murat Erdi Eker İlkokulu ormanlık alanda yer almaktadır. Doğal ortamın eğitim sürecinde daha verimli kullanılması amaçlanmakta olup okul, eğitime ulaşım konusunda sorun bulunmaması nedeniyle pilot uygulama yeri olarak seçilmiştir.
Amaç	Öğrencilerin bazı dersleri farklı ve doğal bir öğrenme ortamında almalarını sağlayarak eğitim kalitesinin artırılmasına katkı sağlamak.
Hedefler	Okulun ana binasının bulunduğu ormanlık alanda Türkçe, Matematik, İngilizce ve masal sınıfı gibi branş derslerinin işleneceği bungalov sınıfların, yasal izinleri alınarak inşa edilmesi.
Kapsam ve Faaliyetler	Bungalov sınıflar için yasal izinlerin alınması; izinleri tamamlanan sınıfların okul ana binasının bulunduğu ormanlık alanda inşa edilmesi; branş derslerinin bu sınıflarda planlı biçimde işlenmesi.
Hedef Kitle	Sarıkavak Şehit Murat Erdi Eker İlkokulu öğrencileri, öğretmenleri ve velileri.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Çıktı: ormanlık alanda bungalov branş sınıfları. Sonuçlar: öğrencilerin eğitim seviyesinin artması; ülkede ilk uygulamalardan biri olması nedeniyle ilçenin tanıtımına katkı; farklı il ve ilçelerden gelecek öğrenci, veli ve öğretmenler aracılığıyla ilçe ekonomisine katkı; ilçeden göçün azalmasına katkı.
Varsayımlar ve Ön Koşullar	Yasal yetkinin varlığı; uzman elemanların varlığı; projenin uygulanacağı alanda kamu kurum ve kuruluşlarının desteği; uygun mekânın bulunması.
Tahmini Bütçe	20.000.000 TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	İlgili bakanlıklar
Ajans Değerlendirme Notu	İlçede derslik başına yaklaşık 5,4 öğrenci düştüğünden derslik açığı bulunmamaktadır. Öneri, derslik ihtiyacı değil öğrenme ortamının çeşitlendirilmesi gerekçesiyle değerlendirilmelidir. Okulun öğrenci sayısı, bütçenin kalemlendirilmesi ve orman alanında yapılaşma için gerekli izinler proje hazırlık aşamasında netleştirilmelidir. Daha düşük maliyetli bir alternatif olarak mevcut okul bahçesinde açık hava sınıfı ve doğa eğitim alanı düzenlemesi değerlendirilebilir.

Proje Fişi 2: EĞİTİMİN TURİZME KATKISI	
Giriş / Bağlam	İlçenin turizm alanında ihtiyaç duyacağı yetişmiş ara eleman gücünün karşılanması amacıyla turizm ve otelcilik alanında mesleki eğitim verilmesi önerilmektedir.
Amaç	İlçenin turizm alanındaki yetişmiş ara eleman ihtiyacının karşılanmasına, ilçe ekonomisinin canlandırılmasına ve ilçenin tanıtımına katkı sağlamak.
Hedefler	Doğa yürüyüşü, safari, offroad ve motokros gibi etkinliklere ev sahipliği yapabilecek potansiyele sahip ilçede, turizm tesisleşmesinin önünü açacak şekilde turizm ve otelcilik alanında mesleki eğitim imkânı oluşturulması.
Kapsam ve Faaliyetler	Turizm ve otelcilik eğitimi açılmasının ilgili paydaşlarca kararlaştırılması; yerel halkın görüşlerinin anket vb. yöntemlerle alınması; açılması kararlaştırılan eğitim programının yetkili kurumların onayına sunulması.
Hedef Kitle	Öğrenciler ve turizm sektöründeki paydaşlar.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	İlçenin tanıtımına, ilçeden göçün azalmasına ve ilçe ekonomisine katkı; ilçenin turizme yönelik hizmet kapasitesinin artması.

Varsayımlar ve Ön Koşullar	Yasal yetkinin varlığı; uzman elemanların varlığı; kamu kurum ve kuruluşlarının desteği; uygun mekânın bulunması.
Tahmini Bütçe	15.000.000 TL
Kaynaklar ve İş Birlikleri	İlgili bakanlıklar
Ajans Değerlendirme Notu	İlçe genelindeki öğrenci sayısının (572) ayrı bir meslek lisesi için yeterli olup olmadığı değerlendirilmelidir. Mevcut çok programlı liseye turizm ve konaklama alanı açılması (P-S7) daha uygulanabilir bir seçenektir. Bütçenin hangi kalemleri (bina, donanım, uygulama birimi) kapsadığı belirtilmelidir.

Proje Fişi 3: DARIPINARI GEOMEMBRAN SULAMA HAVUZU VE SU İLETİM HATLARI YAPIM PROJESİ	
Giriş / Bağlam	Kadıncık Barajı Gücük mevkiindeki su kullanılmadan boşa akmakta, Darıpınarı Mahallesi'ndeki üreticilere ihtiyaç duyulduğunda yeterli tarımsal sulama suyu verilememektedir. Tarım ve hayvancılığın aktif olarak yapıldığı mahallelerden 6'sında yaz sulama döneminde su yetersiz kalmaktadır.
Amaç	Sulama suyuna erişim sağlanarak çiftçilerin ürün çeşitliliğini, verimini ve gelirini artırmak; tarım dışı işlerde çalışma zorunluluğunu ve kırsaldan göçü azaltmak.
Kapsam ve Faaliyetler	Gücük Suyu mevkiinden motopomp yardımıyla Üğürmük mevkiine su terfi edilmesi; burada 20 m x 10 m boyutlarında, 2 m derinliğinde, 400.000 litre kapasiteli geomembran havuz yapılması; havuzdan su iletim hatlarıyla cazibe yoluyla Darıpınarı ve daha düşük rakımdaki mahallelere su iletilmesi. Kışın boşa akan suyun havuzda biriktirilmesiyle yaz sulama ihtiyacının karşılanması ve yılda iki ürün alınabilmesi öngörülmektedir.
Hedef Kitle	Sulama imkânı bulunmadığı için kuru tarım yapan Darıpınarı ile Üğürmük mevkiinden daha düşük rakımdaki 5 mahallenin (Korucak, Bağçatağı, Giden, Sarıkavak, Sarıkoyak) çiftçileri; kurum beyanına göre yaklaşık 350 çiftçi.
Beklenen Çıktılar ve Sonuçlar	Tarımsal ürün çeşitliliğinin ve veriminin artması; tarımsal gelirin yükselmesi; köyden göçün azalması. Kurum beyanına göre havuzun 8.000 dekarlık tarım arazisini sulama kapasitesine sahip olacağı ve çiftçilerin yalnızca damlama sistemi kurarak suya erişebileceği öngörülmektedir.
Tahmini Bütçe	Teknik: 1.450.000 TL; araç satın alma veya kiralama: 1.500.000 TL; araç maliyeti: 800.000 TL; denetim: 500.000 TL; değerlendirme: 300.000 TL; tanıtım ve görünürlük: 150.000 TL; sulama havuzu: 18.000.000 TL; su iletim kanalları: 40.000.000 TL; kontrolörlük ve diğer: 250.000 TL. **Toplam: 62.950.000 TL**
Kaynaklar ve İş Birlikleri	DSİ projelendirmesi; DSİ ve kurulması planlanan Darıpınarı Sulama Kooperatifi.
Ajans Değerlendirme Notu	(1) 20 x 10 x 2 m boyutlarındaki havuzun hacmi 400 m³'tür. Bu hacmin 8.000 dekarlık alanı sulaması teknik olarak mümkün görünmemektedir. Ayrıca 8.000 dekar, ilçenin kayıtlı toplam tarım alanının (12.658 da) yaklaşık %63'üne karşılık gelmektedir. Havuz hacmi ve sulanacak alan yeniden hesaplanmalıdır. (2) 400 m³'lük havuz için öngörülen 18.000.000 TL ve iletim hattı için öngörülen 40.000.000 TL maliyet teknik projeye dayandırılmalıdır. (3) Suyun motopompla terfi edileceği belirtilmekle birlikte çiftçilerin enerji ihtiyacı duymayacağı ifade edilmektedir. Terfi enerjisi ve işletme maliyeti ayrıca gösterilmelidir (bkz. P-B4). (4) Kaynaktan su tahsisi ve mevcut su hakları konusunda DSİ'nin görüşü alınmalıdır. Fişin uygulanabilirliği, DSİ'nin teknik değerlendirmesi sonrasında netleşecektir.

Ek-2: Çalıştay Katılımcıları

Çalıştaya katılım sağlayan kurum ve kuruluşlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

	Katılımcı Kurum/Kuruluş
1	Çamlıyayla Orman İşletme Müdürlüğü
2	Çamlıyayla Kaymakamlığı
3	Çamlıyayla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
4	Çamlıyayla Belediyesi
5	Çamlıyayla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
6	Çamlıyayla Halk Eğitimi Merkezi
7	Çamlıyayla K.E.Ç.P.A. Lisesi
8	Çamlıyayla S.Ş.M.E.E. İlkokulu
9	Fakılar Sulama Kooperatifi
10	Sebil Sulama Kooperatifi
11	Kesecik Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
12	Sebil Tarım Kredi Kooperatifi
13	Çukurova Kalkınma Ajansı